

החברותא

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס 130 ערש'ק פר' ואתחנן שבת נחמו י' מנ"א תש"ס

פצצות יקרים

מה שמוכא בנמ' (גימין נו.) שר' צדוק התענה ארבעים שנה שלא יחרב בית המקדש. וקשה, הא לא הועיל כלום, כי לבסוף בעוה"ר נחרב, אך כוונתו היה בכל יום ויום - שרק היום לא יחרב, ובכל יום התענה על יומו שלא יחרב היום, וכן מצינו בפירוש במדרש איכה אצל ר' אלעזר המודעי שהתפלל כל יום על יומו לשלום, ויש ללמוד מזה דרך לעבודת השי"ת, שבכל יום תמיד יתפלל האדם להינצל היום מיצה"ר, ולמחר - על יום מחר, כי אם יתפלל פעם אחת אי אפשר רק לעשות משפט ה' דבר יום ביומו כנ"ל.

(תפארת שלמה שבת חזון)

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה. פירוש בכל המשפטים האלה תראו להשרות בתוכם העקב היא הענווה, ושמתם ועשיתם אותם פירוש בכל מצוה תפעלו שתי דברים, האחד עשיית המצוה במעשה והשני המחשבה הטובה בה והיא הענווה וכו'...

מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה, בספר שמן המאור הביא בשם הר"מ מפרמישלן ז"ל שאמר כי לפעמים מחמת כי האדם עניו הוא אינו מתבייש לעשות עבירה ח"ו שאם היה גדולת לא היה עושה העבירה מחמת הכושה ע"כ אמר הכתוב מה (בחינת מה) ה' אלקיך שואל מעמך כי ליראה שתשמש מדה זו אך ליראת ה'...

ואתחנן אל ה' בעת ההיא (ג כ"ג) עוד נתכוון לדייק ד' תנאים הצריכים לקבלת תפלה א. שיתפלל בעני הדופק על הפתח כדרך אמרו בתחנונים ידבר רש. ב. שיבקש ממקור הרחמים. ג. זמן התפלה כדרך אמרו ואני תפלתי לך ה' עת רצון. ד. שתהיה תפלתו מפורשת ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון... ואפשר שבכל העתים התפלל ועל כל עת מהם הוא אומר בעת ההיא ואלו ואלו דברי אלקים חיים.

השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך. כי האדם צריך לילך תמיד ברבקות לחשוב ברוממות א-ל יתברך וכו'. והתחלה לבא למדרגה הזאת צריך מתחילה לחשוב בחלק הניתן לו ממעל והוא הנפש שלו מה היא ואיך היא פועלת נסים ונפלאות כמ"ש בנמ' בחמה דברים הנשמה שוה להכוב"ה וב"ש. אבל כשאין יודע את עצמו הוא מחוסר ידיעה ג"כ בכוב"ה כי אפילו עצמו הוא אינו כוחן...

ותקרבון ותעמדון תחת ההר וההר בוער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל. ויש לדקדק האידך הוא במציאות להיות אש וחשך שניהם ביחד. ונראה הנה כתיב צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם (הושע י"ד) וגם ידוע מאמרם ז"ל (יומא ע"ב) זכה נעשה לו סם חיים לא זכה נעשה לו סם המוות ר"ל. וענין הזה הראה לנו השי"ת בשעת קבלת התורה כי אם ילמוד האדם תורה לשמה זוכה לבא למדרגות התלהבות אש שלהבת י-ה וכו' אבל אם ילמוד אדם תורה שלא לשמה הנה התורה בעצמה נעשה לו למפח נפש וחשך וכו'.

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת וכו'. היינו כל החכמות והחקירות להשיג השם וייתדו נקרא משם היינו ממקום אחר. אבל האמת לאמיתו הוא במקומו ממש היינו בלבנו. שכאשר יסור מדותיו כראוי אז ימצא בלבנו אלקותו יתב'. וזהו המציאה שתרע שאין לך לדרוש את ה' ולחפש משום מקום רק מלבבך ומנפשך.

והיה עקב תשמעון ר"ל אם תהיה בשמחה ובענוה (כי והיה הוא לשון שמחה ועקב מורה על ענוה כידוע) ושמר ה' אלקיך לך את הברית, ושמר לשון המתנה כמו ואביו שמר את הרבר, ר"ל גם כשעדיין לא תקנת ח"ו מרת היסוד ימתין לך על תיקון החמא ולא יעניש אותך עד שתתקן.

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר וגו' משה רבינו התפלל תקמו תפלות, והוא להורות שצריך לעשות מה שאפשר, ולאחר שעשה היכולת צריך לקבל הנגזר עליו באהבה ובשמחה כי אין מקום אחר, כי הוא חייך ואורך ימים. (מדרכי החסידים)

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר. משה רבנו פעל בתפלתו לדורות ליתן מתנת חנם... ומאחר שיש אוצר מתנת חנם למה לא ישיג כל אחד ממנו. אלא זה שידע שאין לו באמת מעצמו כלום וכל מה שמשגיג יותר כך נהיה שפל בעיני עצמו יותר זה יכול לקבל מאוצר מתנת חנם. אבל מי שמשגיג ונדמה לו שיש לו מה. לאחר כזה נפסק האוצר מת"ח ועכ"פ צריך לראות של יחי' לו גסות הרוח ממה שמשגיג.

וידעת היום והשיבות אל לבבך וגו' ידע אדם אלף פעם ובכ"ז לא יפעול אם לא ישרש את הידיעה בלב והלב לא יקלוט את הידיעה במרם יסיר המכסה של רע ורק אז אחרי הסרת המכסה יכולה הידיעה להתיישב בלב. וזהו והשיבות אל לבבך. (שיח שרפי קודש ח"א)

שיחות קודש ממו"ר הרא"ש שליט"א

שיחת הרא"ש י"ק א' כ"ח ניסן תשכ"ז ע"ה הרי"ף ל"פ הכנתו האשכנזי אג"ת ק"מ

לקראת התפלה ברוך שאמר, איך אייב האן זו ואגין ברוך שאמר, והיה עולם אין שווין דא א וועלט (אני מתחיל לומר "ברוך שאמר" והנה "והיה העולם" כבר יש עולם) מתי נהיה העולם זה לא אומרים, אומרים רק והיה בלשון עבר סאיין שוין גיווארין א וועלט (כבר נעשה עולם) המהירות בבריאת העולם כ"כ מהירה שאנו כלל לא מרגישים במצב ההוה של הבריאה חושבים על העתיד ונתקלים כבר בעבר וההוה שהוא כהרף עין לא נקלט בתפיסה של האדם.

לכאורה אין דבר יותר פשוט מאשר עבודת השי"ת הלא האדם אינו עושה כלום בין כה אינו מתרכז בהוה כי הלא ההוה הרף עין. ואם זה כ"כ פשוט אז למה זה כ"כ קשה? כי נדרשת מהאדם הכרה בידיעת החסרון שאינו כלום והכל רבש"ע! ומכיון שמתעקש כן להיות משהו ומה זה משהו? הרגשת ספוק והנאה! ואם רוצה להיות משהו בהרגשת ספוק והנאה נהיה גם משהו בהרגשת סבל ויסורים. כי אם הוא רוצה להיות משהו בהרגשת ספוק והנאה נעשה מעין התגלות ה"אני" וכאשר מתגלה ה"אני האנושי" מסתתר ה"אני האלקי" כי אין שני מלכים משמשים בכתר אחד. וכאשר שכינתא בגלותא אין כל פלא שיש הרגשת סבל ויסורים דהלא "עמו אנכי בצרה". נמצא שאי הנכוונות להרגיש בחסרון נגרמת לנו כל ההסתבכות הזאת. מאידך כאשר מתבטל לרבש"ע ומכיר שה' הוא האלקים בהרף עין של ההוה נמצא בחיק של הרבש"ע. כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי. ע"כ לא להבהל מידיעת החסרון וייל מיר זיינען טאקע גארנישט (כי אנו בעצם כלום) ואדרבה כאשר נדע ונכיר החסרון ננוח בחיקו של הרבש"ע. ואם לא נכיר בחסרון נצטרך לעבור כל מה שעוברים.

והנה בעצם ידיעת החסרון היה צריך להיות גורם רציני לשמחת החיים הלא אני נמצא בחיק האמא. אלא שהבעל דבר עושה את הכל כדי

(תמצית חלק א'. הצד הבלתי נסבל של החיים כאשר האדם נזרק בין ספוק והנאה לבין סבל ויסורים עד שנכנס למצב של דומיה - משותק מהעשיה. והתוצאה פחד מהמציאות. אך כאשר מחדיר את הפסוק: טוב לי כי עוניתי למען אלמד חקיד הפער מתמצם ואין על מה לחול הפחד. כאשר האדם נוטה לשלילי - הקדושה בע"כ עונה אמן וכאשר נוטה לחיובי הבעל דבר מרכיז: ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו והוא בחינת משיח).

ודע כי כל המלחמה בעבודת השי"ת הוא בהרף עין ולא יותר. המהירות של ההרף עין היא כל כך מהירה עד שאין בכלל אפשרות לחוש מצב של הוה. כאשר האדם בא לראות איזה צורך של עבודה עצמת במבט של עתיד מיד מוצא את עצמו במצב של עבר מתי היה ההוה? איך היה ההוה? ומה נעשה בהוה? אין לו מענה. אין לו הסבר, כי ההוה כ"כ נעלם מן העין עד שלא נקלט לנו כל תחושה ואפשרות להסביר אותה. מה זה עתיד ניתן להסביר מה זה עבר ניתן להסביר כי בכל זאת נקלטת אצל האדם כפרק זמן. אבל מה זה הוה לא ניתן להסביר כי ההוה חולף כהרף עין, פחות ממה שהשכל יכול לקלוט. ובמהירות הזאת אנו צריכים להשקיע את עבודתנו במאבק בין הנטיה החיובית לבין הנטיה השלילית. ואם כן נשאלת השאלה האם יש איזה "איך - אני" בעבודת השי"ת? אם אינו יכול לקלוט את ההוה האם אני יכול להוות את המאבק שחולף בהרף עין? הרי ה"אני" בכלל לא קיים. וכל הווייתו היא להכיר שהכל מציאות ה', וה' בעצם מפרסם את עצמו באמצעות הבן אדם בעל הבחירה שיכריז ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, ואם יהיה לאדם איזה תחושה של מצוקה יכריז: טוב לי כי עוניתי למען אלמד חקיד כי זה עיקר תפקיד האדם בעולמו.

בברכת "ברוך שאמר" אומרים: ברוך שאמר והיה עולם. אני מתחיל להתפלל, פני לעתיד

שהתפלה צריכה להיות בשמחה) ולא איכפת לנו באיזה מצב אנו נמצאים עצם התפלה צריכה להיות בשמחה אפילו שלא מבינים מהות התפלה. התפלה צריכה להיות בשמחה. ואם תשאל איך אפשר להתפלל בשמחה בלי שמבינים. ואיך אפשר להתפלל בשמחה בשעה שיש הסתר פנים כל כך גדול? תתבוננו ותראו כמו אחד שצועק לעזרה מי ששומע את הצעקה לא תמיד שומע את תוכן הצעקה לא תמיד מבין מהות הצעקה. השומע קול צעקה בא לעזרתו כך הקב"ה שומע קול צעקת עמו ישראל בכל מצב. עצם הצעקה אפילו שבאה מתוך מצוקה אפילו שהיא בלתי מובנת. עצם התפלה מגיע לכסא הכבוד העיקר שהוא בתפלה.

מהפרט אל הכלל אנו רואים העולם נתגשם מחמת חטא אדם הראשון ההסתר פנים בעולם גדול מאד ובכל זאת יש כח לתפלה לבקוע עולמות. ע"כ נרבה בתפלה מתוך שמחה בכל מצב בכל צורה וה' בודאי שומע קול צעקה ויבא לעזרתנו.

חלק ג'

בשמחה לא שייך כלל ענין העצבות. ואם בחו"ש באיזה הרגשת סבל ויסורים ברור לו כשמש בצהרים שהרגשת הסבל אינו מחמת היותו שרוי בעצבות (הלא הוא עוסק בשמחה של מצוה וממילא לא שייך ענין העצבות) אלא: טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך. הרגשת סבל ויסורים למרות היותו בשמחה של מצוה מוכיח שיש ביסורים ענין גדול כי הם מהווים האמצעים העיקריים לבטול הישות של האדם ולהמלכת הבורא יתברך שמו בקריאה ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו.

יש יסורים גשמיים ויש יסורים רוחניים. ההבדל בין יסורים גשמיים ליסורים רוחניים גדולים ממש לאין ערוך יסורים גשמיים נראים כסבל בקליפה החיצונית של האדם מה שאין כן היסורים הרוחניים נראים כסבל בתוך מהותו של האדם. קצת מכאבי הנפש ממלא כל חלל הגוף. לפיכך כאבו גדול מעולם מלא כאבי הגוף. אמנם כמו

לחבר את ידיעת החסרון עם הרגשת העצבות והדכאון. לכן לא להתיאש בעת שהאדם נמצא בהרגשה שהוא במצב רע. עליו לזכור היטב כי הבעל דבר משגע את האדם בכל מיני גלויים והסתרים. הבעל דבר מסתתר וזורק את הרגשה של מצב רע האדם חושב שההרגשה הזאת היא אמיתית וכך צריך להיות, הלא יש לו חסרון ואם יש לו חסרון צריך להרגיש רע. ורק לאחר שהפנים את ההרגשה שמי שיש לו ידיעת החסרון צריך להרגיש רע. ואחרי שההרגשה הזאת חודרת עמוק עמוק בתוך האדם אז מתגלה הבעל דבר ומכניס את האדם ליאוש. וכשנמצא בעצבות ויאוש התפלות כבר לא מתקבלות. כדברי חז"ל אין השכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך יאוש ולא מתוך יאוש אלא מתוך שמחה של מצוה.

מכיון שאין אנו יודעים אם ההרגשה באה מצד האמת ואם היא באה מצד הבעל דבר על כן נאמץ לעצמנו כלל! נרבה בתפלה ושהתפלה תהיה מתוך שמחה דוקא (כמו שכתוב עבדו את ה' בשמחה ואיזה עבודה שבלב זו תפלה כך

תמצית חלק א-ב. האדם נזרק בין ספוק והנאה לבין סבל ויאוש עד כדי שתוק מהעשייה ופחד. כאשר מקיים טוב לי כי עוניתי הפער מתצמצם, בנטיה שלילית הקדושה עונה אמן ובנטיה חיובית הבע"ד מכריז ה' הוא האלקים.

כל העבודה הוא בהרף עין של ההוה והוא בידיעת החסרון שחיינו כלום כאשר ידיעת החסרון מביאו להיות - בחיק אמו. ומכיוון שהבע"ד מתאמץ להשקיע אותנו בבזוץ העצבות נתחזק בתפלה בפשטות ובשמחה כי ה' שומע תפלת כל פה העיקר שצועק ומתפלל).

מי שעובד את ה' בשמחה מגלה במהרה שכל המושג יסורים אינו מציאות. כמו שאמרו חז"ל אין השכינה שורה לא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה של מצוה. שמחה של מצוה איז געגין עצבות (שמחה של מצוה מנוגד לעצבות) כאשר נמצאים בעצבות לא יתכן שמחה וכ"ש שמחה של מצוה וכאשר מתפללים ועובדים את ה'

של ברזל בטול הישות בצורה המוחלטת בכל הרף עין מות בתוך החיים).

הצדיקים האמיתיים שבכל דור מהווים דוגמא למסירות נפש הנדרשת בכל הרף עין הלא המה משה רבנו שאמר מחיני נא מספרך אשר כתבת, דוד המלך המלך ע"ה באמרו טוב לי כי עוניתי למען אלמד חקיד, רבי עקיבא באמרו כל ימי הייתי מצטער על דבר מתי אבא לידי ואקימוני ועכשיו לא אקימוני? המסירות נפש הגדולה של הצדיקים האמיתיים אינו בדוקא בהיותו נהרג על קדוש השי"ת אלא בפחד מהכשלון. הצדיק האמיתי מקיים בפועל הפסוק אשרי אדם מפחד תמיד. הצדיק נמצא בפחד תמידי מן הכשלון אף שלא נכשל יש לו פחד מהמציאות של הכשלון אף שלא נכשל בפועל.

הערך הגדול של הצדיק האמיתי בזה שנמצא בסכנה התמידית ואינו מתיאשים, היאוש אינו קיים אצלם כלל למרות תחושת הפחד מהסכנה התמידית, כי אצל הצדיק האמיתי איגרא רמא ובירה עמיקתא איז היינו הד, אצל הצדיק האמיתי אף אם יהיה במדרגה גבוהה מאד ואח"כ יפול בתהם רבה מ"מ אינו מתיאש דהלא אינו מציאות כלל. אדרבה כל תחושת כשלון וכל תחושת כאב וסבל רק חישל אותם בדבקותו בו יתברך שמו. דהלא היסורים מצד עצמו אינו מציאות כנגד אהבתו יתברך שמו וכל נקודת סבל אינו אלא למען אלמד חקיד ללמדנו דרך ה' לעבדו בלבב שלם.

בכאבי הגוף קיים הפסוק טוב לי כי עוניתי כך גם בכאבי הנפש. ואדרבה נחזק הדברים ונאמר אם על כאבי הגוף קיים הפסוק טוב לי כי עוניתי על היסורים הרוחניים כאבי הנפש כ"ש שקיים הפסוק טוב לי כי עוניתי. והראיה מהמשך הפסוק למען אלמד חקיד. כלומר מטרת היסורים למען אלמד חקיד ולא למען יתנו לנו שכר וכבוד בעולם הזה. נמצא שיסורים רוחניים קרובים יותר ליעד אשר למענו באנו לעולם.

אמנם מיניה וביה הלמוד מתוך יסורים גשמיים קיום הפסוק טוב לי כי עוניתי קלה יותר מהלמוד מתוך יסורים רוחניים אל קיום הפסוק טוב לי כי עוניתי. כי במעבר ביסורים הגשמיים די אם יחליט ויאמר טוב לי כי עוניתי וכו'. אבל ביסורים רוחניים צריך מסירות נפש ממש. צריכים ההתנתקות מוחלטת מכל המשפיעים החומריים (עושר כבוד טוב לב וכד') בלתי ה' לבדו.

הדרך בקיום הפסוק טוב לי כי עוניתי ביסורים רוחניים הוא דרך הצדיקים האמיתיים בדרך זו הלכו אבותנו הקדושים והטהורים. רבים מעם ישראל נרצחו נחנקו ונהרגו על קדושת שמו יתברך. והוא כאין וכאפס למסירות נפש הנדרשת בעבודת הנפש ביסורים הרוחניים (בהזדמנות אחרת הסביר הרא"ש ואמר: ביסורים גשמיים ההריגה על קדוש השם זוהי פעולה חד פעמית מיתה. אבל בסבל נפש ביסורים רוחניים היסורים הם בבחינת מסרקות

שהשמחה במעונם

מו"ר הרא"ש שליט"א להולדת בן לנין

הר"ר מנחם מלר להולדת הנכד

הר"ר עקיבא מלר להולדת הבן

הר"ר גדליה סגל להולדת הנינים

הר"ר ישראל מאיר סגל להולדת הנכדה

הר"ר חיים ולס להולדת הבת

משפחת ק"י לאירוסיה הבת

הר"ר שמואל קלירס ומשפ' להולדת הנין

הר"ר צבי פרל להולדת הנכד

הר"ר בנימין זאב סגל להולדת הנכד

הר"ר אברהם אהרן שנקר להולדת הנכדה

הר"ר שמואל בץ להולדת הנכד

כוס תנחומים

למשפחת תופיק הנכבדה על פטירת אמם הצדקת ע"ה